

Structuri tematice în proza poetică a Magdei Isanos

Drd. COZMA Alina Liliana
Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați

Abstract: *According to Elizabeth Isanos, Magda Isanos has written many short prose texts but have scattered during the difficult journeys between Iasi, Costiujeni and Bucharest. Many of them stayed in Costiujeni, the first refuge in Bessarabia, when the family went hurriedly, without luggage and without the notebooks of Magda Isanos. Other sketches were lost in March 1944, due to an explosion that took place in the courtyard of the house.*

*The existing texts show the poet's predisposition for the lyrical-epic presentation, which is left unattended in the given genre. Agitated by war, regime changes, and people's brutality, time was not enduring with Magda Isanos, throwing her from one place to another, leaving her the opportunity to write prose, asking for peace and quiet. The first works, *Puzzles* and *Inseparable*, reconstruct high school scenes from a moral-affective angle. The others, published after a few years in the Iași press, include impressions, fairy fragments and moral statements.*

The Magistrata text, published in 1938, is certainly a form of the woman's work in our literature with which Magda Isanos attended the conference in 1934. The poet promotes the emancipation of the woman, believing it to be natural.

After her death, she was made known short short prose with common characters: Naiada, Miss Vanda, Toto and Man with red boots. There are essays that show Magda Isanos's preference for mystical subjects, with bizarre, lonely characters with situations in a small city.

The mirror gate is an unpainted text, probably written during the Iasi period. Between 1934 and 1937, it is an exceptional essay about refuge in the unreal, about the force of attraction of fiction and the need to complete in the spiritual.

Keywords: *prose, mystic, spiritual, war.*

Conform spuselor Elisabetei Isanos, Magda Isanos ar fi scris numeroase texte de proză scurtă, însă s-au risipit în timpul călătoriilor dificile între Iași, Costiujeni și București. Multe dintre ele au rămas la Costiujeni, în primul refugiu din Basarabia, când familia a plecat în grabă, fără bagaje și fără caietele Magdei Isanos. Alte schițe s-au pierdut în martie, 1944, din cauza unei explozii care a avut loc în curtea casei.

Textele existente arată predispoziția poetei pentru prezentarea lirico-epică. Agitat de război, modificări de regimuri și de brutalitatea oamenilor, timpul nu a avut răbdare cu Magda Isanos, aruncând-o dintr-un loc în altul și nelăsându-i ocazia de a scrie proză, care solicită liniște și tihnă. Întâile lucrări, *Creionări* și *Inseparabilele*, reconstituiesc scene din liceu dintr-un unghi moral-afectiv. Celelalte, publicate după câțiva ani în presa de la Iași, înglobează impresii, fragmente de basm și expun declarații morale.

Textul *Magistrata*, publicat în 1938, este, cu siguranță, o formă a lucrării *Femeia în literatura noastră* cu care Magda Isanos a participat la conferință în 1934. Poeta promovează emanciparea femeii, fiind de părere că este natural.

După moartea ei, i-au fost făcute cunoscute câteva texte de proză scurtă, având personaje comune: *Naiada*, *Domnișoara Vanda*, *Toto* și *Omul cu cizme roșii*. Sunt eseuri care arată preferința Magdei Isanos pentru subiectele mistice, cu personaje bizare, singuratic, cu situații dintr-un oraș mic.

Poarta în oglindă este un text netipărit, scris probabil în perioada ieșeană. Între 1934 și 1937 constituie un eseu excepțional despre refugiul în ireal, despre forța de atracție a ficțiunii și necesitatea de completare în spiritual.

Scris în vremea când era elevă, textul isanosian *Creionări*, publicat în revista „Ghiocel”, an.I, nr.2, aprilie 1934, ilustrează o ultimă oră de istorie, care devine *lungă și plictisitoare*²⁴⁷. Redactată la persoana I, naratorul implicându-se în text și devenind personaj, opera are amprenta scriitoarei, care-și dorește să absoarbă monotonia cursului *cu o zi luminoasă de vară*²⁴⁸. Din nou, lumina este revelatoare, aceasta putând salva *băncile mai negre ca oricând*²⁴⁹. Această formă de superlativ absolut a adjectivului *negru* sugerează tristețea profundă și căderea în abis a personajului.

Personificarea *unde să nu vorbească decât marea cu stâncile și pescărușii cu valurile*²⁵⁰ oglindește, iarăși, contopirea personajului cu elementele naturale, observând în acest text epic ecouri lirice.

Marea este, deopotrivă, simbolul vieții și al morții. Ea poate da, dar și lua,

²⁴⁷ Isanos, Magda, *Creionări* în *Scrieri*, Ediție, studiu introductiv, repere cronologice, note și comentarii, referințe bibliografice de Grati, Aliona, Editura Știința, Chișinău, 2016, p.218

²⁴⁸ *Ibidem*.

²⁴⁹ *Ibidem*.

²⁵⁰ *Ibidem*.

viața unui om. Stâncile neclintite ascultă cu tărie vorbele mării.

Dacă marea presupune statornicie, valurile, prin definiție, sugerează mișcarea, căderea și înălțarea.

Aparent, termenii *marea, stâncile, pescărușii, valurile* au semnificații diferite, însă acestea reunesec cu succes, trei planuri: acvatic, teluric și aerian, punând în evidență conceptul de *coincidentia oppositorum*.

Textul propus oscilează între un timp al istoriei, autentic, un timp al prezentului, în care este capturat personajul și un timp al imaginației, al fanteziei, al mării.

Scurta scriere este învăluită de culoarea deznădejdiei: *Pe fereastră nu se văd decât vârfurile de tuș negru ale copacilor desenându-se pe fondul cenușiu al cerului*²⁵¹.

Enunțul cu care se încheie prima operă, *Cineva din fund a oftat...*²⁵² notează nostalgia provocată de imaginea casei părintești, preponderență în textele lirice, iar punctele de suspensie dobândesc valențe stilistice, ascunzând urme de regret și lăsând un final deschis.

O altă schiță epică, *Inseparabilele*, publicată în nr. 3 al aceleiași reviste, este scrisă tot în vremea când autoarea era elevă și prezintă o relație foarte strânsă de amicitie între două colege de clasă, Sanda și Lenuța.

Prietenia dintre cele două este atât de puternică și de vizibilă, încât devin *inseparabile*, după cum însuși titlul sugerează. Cele două nu se lipsesc una de cealaltă.

Impresionante sunt poreclele fetelor care armonizează într-un mod unic, arta și știința. Pseudonimul Sandei este Titu Maiorescu, *din cauza spiritului ei ascuțit, a dragostei de a critica și a neîndurării cu care-și făcea criticele*²⁵³. Lenuței i se spune Archimede *pentru aplicația ce-o avea pentru nobila știință a matematicii și pentru fizico-chimice*²⁵⁴.

În ciuda faptului că literatura pare total opusă științei, cele două se întrepătrund, mai ales dacă ne gândim la faptul că spiritul critic trebuie să fie obiectiv.

La fel cum Magda Isanos și Eusebiu Camilar erau considerați *mariajul dintre poezie și proză*, așa și cele două fete constituie perechea potrivită dintre litere și cifre, dintre fantastic și realitate, considerând ideea că cele mai bune perechi sau

²⁵¹ *Ibidem*.

²⁵² *Ibidem*.

²⁵³ *Idem*, p.219.

²⁵⁴ *Ibidem*.

echipe sunt formate din entități care, deși se deosebesc foarte mult, au și elemente în comun.

Acest eseu este, parcă, un elogiu închinat artei și științei, literaturii fiindu-i asociat sufletul, emoția, în timp ce matematica, fizica și chimia corespund rațiunii și conștiinței: *Archimede are totdeauna pe buze o vorbă potrivită sau o glumă — atâta doar că-i mai tăcută și mai închisă la suflet. De, ce să-i faci, așa sunt matematicile!*²⁵⁵

Dacă în primul eseu, școala devine plictisitoare, fiecare elev găsindu-și o preocupare, în cel de-al doilea, mediul școlar este cel care îi unește, favorizând chiar crearea unei prietenii.

Un alt text, intitulat *Despre iubirile mari*, publicat în revista „Iașul”, pe 16 mai 1938, tratează o temă frecventă în literatura română și universală, dragostea. Scris tot la persoana I și înglobând o multitudine de sentimente, acesta prezintă elemente intertextuale, făcând trimitere la părintele psihanalizei, Sigmund Freud, dar și la două tragedii literare arhicunoscute: *Romeo și Julieta*, de William Shakespeare și *Dama cu camelii*, de Alexandre Dumas. Ambele opere ilustrează dragostea neîmplinită, cu sfârșit dramatic, a celor doi îndrăgostiți. În acest vis, își fac apariția alți doi tineri, Manon Lescaut și de Grieux, personajele cărții de care este pasionată Marguerite Gathier a lui Dumas. Din nou, textul este cuprins de o puternică încărcătură afectivă, anumite simboluri devenind redundante: marea, castelul, oceanul, copacii. Spațiul în care are loc visul, iar personajele, destul de multe, pentru dimensiunea operei acesteia, este atipic, de poveste. Secvența *copacii stăteau echilibristic pe propriul lor vârf și din rădăcinile lor parfumate, care nu știu de ce fumegau — rășăreau chipuri*²⁵⁶ creionează o lume întoarsă, o întoarcere la origini, conform mitului biblic. Fumul poate fi considerat viața efemeră sau neîmplinirea dragostei. În acest text, copacul nu mai are flori frumos mirositoare, ci rădăcina le substituie.

Eseul se încheie cu un cuplu obișnuit, care oferă o notă optimistă situației prezentate: *Nu știm despre ce vrei să vorbești, noi, slavă Domnului, ne iubim de 40 de ani, de când ne-am luat*²⁵⁷. Personajul-narator ne mărturisește că singura armă pentru a înfrunta moartea, destinul și disprețul, lăsând dragostea să se împlinească, este tinerețea. E lesne de înțeles această declarație, dacă ne gândim la faptul că autoarea nu a apucat foarte mult să se bucure de tinerețe. Tot în

²⁵⁵ *Ibidem*.

²⁵⁶ *Idem*, p.220.

²⁵⁷ *Idem*, p.221.

finalul textului aflăm că tărâmul Erosului este supranumit *țara iubirilor mari*, iar dragostea cea mare durează patruzeci de ani!

Regăsim în această creație ecouri romantice, din punctul de vedere al stilului și al temei, al imaginilor artistice și al limbajului, însă apar și elemente de mitologie și tradiții, mai exact, superstițiile: *știi că ai să mă ucizi; o pisică ne-a tăiat drumul, mi s-a zbătut ochiul stâng, însă nu vreau să trăiesc decât liberă*²⁵⁸. Conform credințelor populare, pisica nu mai este un simplu animal, ci este un prevestitor al morții, un substitut al diavolului. Ochiul stâng sugerează, de asemenea, răul, pericolul.

Un alt text, *Îngerii*, apărut în aceeași revistă în care am aflat *Despre iubirile mari*, este parcă un răspuns la întrebarea ce sunt îngerii? Incipitul ne oferă o definiție a îngerilor, continuând cu descrierea acestora: *Oamenii s-au gândit la tot ceea ce nu sunt și au creat îngerul. Această ființă drăgălașă și imaterială ocupă un loc de seamă în religia și literatura lor*²⁵⁹. Ființă intermediară între sacru și profan, îngerul s-a banalizat, fiind utilizat, mai ales, de poeți, dar și de oameni, în general, pentru a-și exprima trăirile. Astfel, îngerul a ajuns să ia forma femeii și a copilului. Termenul este explicat și din perspectivă psihanalitică, Freud fiind reamintit, semn că scriitoarea era o cititoare împătimită a acestui psihanalitic. Bineînțeles că Magda Isanos îi asociază îngerului, oximoronic, diavolul. Îngerul se metamorfozează, în funcție de sentimentele oamenilor. De pildă, *copiii sunt și ei îngeri (când mamele se supără, nu ezită totuși să-i numească diavoli)*, acesta este un fenomen firesc: *îngerii trebuie să cadă*²⁶⁰. Cu alte cuvinte, dragostea ne determină să-i privim pe cei din jurul nostru drept niște ființe sfinte, în timp ce ura ori furia ne aduc în față niște demoni. Chipul angelic isanoscian este luminos, bucălat, cu plete blonde. Uluitoare este explicația aripilor unui înger: *aripile sunt o garanție a unei mai rapide dispariții*²⁶¹. Poate că aripile ajută îngerul să ajungă mai repede în cer, să-i vorbească lui Dumnezeu despre omenire și să o lumineze.

Textul *Omul cu cizme roșii* ilustrează personajul misterios care a venit nu se știe de unde la balul din salonul unei generălese. Intrusul era îmbrăcat straniu, vorbea dumnezeiește, iar farmecul lui izvora din fiecare gest, din toată făptura lui de uriaș blond și poate chiar din adâncuri necunoscute

²⁵⁸ *Idem*, p.220.

²⁵⁹ *Idem*, p.221.

²⁶⁰ *Ibidem*.

²⁶¹ *Idem*, p.222.

nimănui, astfel reușind să cucerească imediat inimile tuturor femeilor din oraș. Discuțiile în jurul lui duc la conturarea unei ființe diabolice.

Omul cu cizme roșii se deschide cu un motto, constând într-un dialog purtat de vrăjitoare și de Mefisto. Incipitul prozei indică reperele spațio-temporale: acțiunea se petrece toamna, în jurul orei 11 noaptea, în casa Margaretei M., soția generalului M., care dădea un bal fastuos în locuința sa. Printre invitatele tinere, frumoase, două femei erau cele mai grațioase: domnișoara Cristina, conducătoarea grădiniței de copii, o domniță blondă, desprinsă parcă din basme și Margareta M., stăpâna casei. Invitați de seamă se numărau printre cei aflați la marele bal: doctorul Cox, notarul.

Ivirea omului cu cizme roșii este surprinsă de domnișoara Cristina, care-l zărește pe acesta purtând o conversație cu Margareta M. Ceva timp, toate privirile se îndreptară spre personajul ciudat, cu umeri largi, păr lung și blond, care venise la un bal atât de select, dar într-un costum atât de nepotrivit. Uimitor este că, Margareta M., în loc să-l dea afară, începe să valseze cu el, iar necunoscutul cunoștea cu adevărat mișcările dansului. Adam, căci așa se prezentase într-un final, era străin și călătorea spre Egipt, dar poposise în țara respectivă pentru ceva timp, ajungând, astfel, la balul respectiv. Nicio femeie nu înceta să-l urmărească cu privirea pe fermecătorul Adam, ce le cucerise pe fiecare, cu aspectul său fizic angelic și cu vorbele sale măgulitoare.

Textul se termină cu disparițiile și aparițiile repetate ale omului cu cizme roșii, considerat de toți locuitorii orașului, diavolul.

Textul propus, Magistrata, ilustrează, de fapt, conceptul de feminism, cu toate că autoarea neagă acest fapt chiat de la început: *N-aș vrea să se spună că fac feminism. Feminismul, așa cum îl văd eu, nu se face, e un fenomen natural, care se întâmplă pe deasupra noastră și la care contribuim fără să știm*²⁶². Deși nu recunoaște, scriitoarea adoptă un stil feminist, militând pentru drepturile femeii și amintind, iarăși, de nume consacrate din literatura universală, care au înțeles sufletul feminin: Tolstoi, Flaubert, Balzac.

Titlul operei se află în strânsă legătură cu aceasta, fiind dat, de fapt, de funcția personajului cu care se află în dialog personajul-narator. Întreaga creație se concentrează în jurul viitorului magistrat, care este judecat, fiindcă condamnă, fără a putea empatiza cu vinovatul. De pildă, se aduc în discuție problema pedepsirii unui criminal, suferind de probleme psihice, notându-se că oricine poate suferi, la un moment dat, o instabilitate psihică. Este

²⁶² *Ibidem*.

adresată întrebarea: *Cum ar putea un om să judece drept, situații în care niciodată nu s-ar putea el însuși afla?*²⁶³, urmată de exemple care să întărească răspunsul acestuia: un bărbat n-ar putea să înțeleagă niciodată o mamă care naște, o femeie violată sau o alta care avortează. În consecință, un bărbat nu este capabil, în aceste situații, să emită judecăți de valoare, la fel cum nici o femeie nu poate pricepe milităria. În acest sens, autoarea propune o soluție: să existe un magistrat și o magistrată, care să judece inculpații, dar nu înainte de a le putea înțelege trăirile, traumele, motivele. De asemenea, este precizat faptul că științele juridice trebuie consultate în raport cu psihologia, pentru a se face dreptate cum se cuvine.

Un alt eseu, denumit *Studenta*, este, fără doar și poate, un autoportret al Magdei Isanos, dacă se are în vedere biografia ei. Autoarea scrie la persoana a III-a despre sine. E șarmantă, chiar dacă nu se consideră foarte frumoasă din punct de vedere fizic: Desigur, i se face curte, chiar dacă nu-i frumoasă, e tânără. Studenții îi fac loc lângă dâșii și se întâmplă s-o privească lung câte un profesor²⁶⁴. Încă o dată, tinerețea este licoarea din potirul vieții, care poate vrăji pe oricine. Deși este tânără și emancipată, *felul ei de-a fi nu place nimănui*²⁶⁵, însă ea le răspunde: *Eu am să înving...*²⁶⁶ Speră să învingă răutatea oamenilor, boala, ba chiar moartea, însă punctele de suspensie lasă loc fricii, neîmplinirii. Secvența lingvistică *Cartea e scumpă și nu-i pentru fete*²⁶⁷, caută să te măriți curând. o deznădăjduiește întru totul, motiv pentru care, în viața reală, se căsătorește cu Len Panteleev, un domn mai în vârstă decât ea, doar pentru statutul social și pentru avantaje financiare. Bineînțeles că mariajul nu durează, din cauză că ea nu îl iubește, iar cel care recompune sufletul destrămat este al doilea soț, Eusebiu Camilar.

Studenta, masca sub care se ascunde însăși autoarea, nu se bucură din plin de anii studenției, ci tânjește după casa părintească și după grădina paradisiacă. Destăinuirea că studenta e profesoara, avocată, fac trimitere, iar, la Magda Isanos, care s-a înscris atât la Facultatea de Litere, cât și la Facultatea de Drept, profesând chiar, din motive financiare, în domeniul juridic.

Tinerețea apăsătoare, anii puțini, dar zbuciumați, o determină pe

²⁶³ *Ibidem*.

²⁶⁴ *Idem*, p.224.

²⁶⁵ *Ibidem*.

²⁶⁶ *Ibidem*.

²⁶⁷ *Idem*, p.225.

studentă, deseori, să gândească la suicid și să suspine.

În centrul operei *Domnișoara Vanda* este situat personajul principal, având numele omonim titlului. Domnișoara Vanda este un personaj care învăluie întregul text în mister și magie. Aceasta este vânzătoare la un atelier de păpuși de unde cumpără toate fetele și băieții pe care ea îi așteaptă cu *bomboane, pișcoturi și fructe zaharisite*²⁶⁸, ademenindu-i parcă într-un ținut fantasmagoric, în care posibilul poate deveni imposibil, după cum se va putea observa pe parcursul textului.

Nimeni nu știe, însă, că în trupurile păpușilor confecționate din pâslă și porțelan sunt încătușate sufletele copiilor morți de curând. Ochii, oglinda sufletului, se fac *mari și rugători și parcă ar vrea să plângă și nu pot*²⁶⁹. Secvența citată ilustrează neputința sufletelor vii de a-și vărsa amarul prin ochii unor păpuși, ai unor carcase. Nimănui nu-i poate trece prin minte că în atelierul domnișoarei Vanda este un adevărat iad, că sunt suflete care tânjesec să fie auzite. Sintagmei *luminosul, colorat atelier de păpuși e un iad, unde suflete fragede se pârjolesc*²⁷⁰, în care se reflectă substanța lirică, îi corespund versurile blagiene: *De unde-și are raiul - / lumina: - Știu: Îl luminează iadul/ cu flăcările lui! (Lumina raiului)*. De altfel, ecouri blagiene se regăsesc, mai ales, în poezia isanosciană.

Toată lumea dorește să cumpere dintre păpușile domnișoarei Vanda, iar printre cumpărători se numără un tânăr abia mutat în cartier, care vrea să achiziționeze o păpușică pentru nepoata lui. Tânărul alege aleatoriu o păpușă și în momentul în care domnișoara Vanda îi oferă pachetul, acesta o strânge în brațe și-i mărturisește dragostea lui. Din această zi, protagonista devine din ce în ce mai frumoasă, iar toți oamenii o admiră fiindcă se logodise cu un tânăr cumsecade și bogat.

Mai erau doar câteva zile până la nuntă, iar domnișoara Vanda lucra, ca de obicei, în atelierul ei. Deodată, aceasta auzi niște zgomote ușoare și când se ridică, văzu cum toate păpușile prinseră viață și se plimbau prin încăpere, râzând sarcastic și cerându-i socoteală. Îngrozită, domnișoara Vanda iese să ceară ajutor vecinilor, dar când aceștia ajung în casă, toate păpușile sunt la locul lor. Femeia ajunge la spital, iar atunci când tânărul Alec o întreabă ce se petrece cu ea, aceasta îi mărturisește că nu e decât o păpușă.

²⁶⁸ *Idem*, p.224.

²⁶⁹ *Ibidem*.

²⁷⁰ *Ibidem*.

Acest ritual înspăimântător poate trimite la ideea Magdei Isanos de a rămâne veșnic pe acest pământ, însuflețind anumite obiecte, de pildă, păpușile. Autoarea a ilustrat în numeroasele ei scrieri setea de viață și recurge la diverse metode de a trăi veșnic, chiar dacă acestea nu sunt creștine.

Scurta scriere *Omul cu cizme roșii* ilustrează personajul misterios care a venit nu se știe de unde la balul din salonul unei generălese. Intrusul era îmbrăcat straniu, vorbea dumnezeiește, iar farmecul lui izvora din fiecare gest, din toată făptura lui de uriaș blond și poate chiar din adâncuri necunoscute nimănui, astfel reușind să cucerească imediat inimile tuturor femeilor din oraș. Discuțiile în jurul lui duc la conturarea unei ființe diabolice.

Textul *Omul cu cizme roșii* se deschide cu un motto, constând într-un dialog purtat de vrăjitoare și de Mefisto. Incipitul prozei indică reperele spațio-temporale: acțiunea se petrece toamna, în jurul orei 11 noaptea, în casa Margaretei M., soția generalului M., care dădea un bal fastuos în locuința sa. Printre invitatele tinere, frumoase, două femei erau cele mai grațioase: domnișoara Cristina, conducătoarea grădiniței de copii, o domniță blondă, desprinsă parcă din basme și Margareta M., stăpâna casei. Invitați de seamă se numărau printre cei aflați la marele bal: doctorul Cox, notarul.

Ivirea omului cu cizme roșii este surprinsă de domnișoara Cristina, care-l zărește pe acesta purtând o conversație cu Margareta M. Ceva timp, toate privirile se îndreptară spre personajul ciudat, cu umeri largi, păr lung și blond, care venise la un bal atât de select, dar într-un costum atât de nepotrivit. Uimitor este că, Margareta M., în loc să-l dea afară, începe să valseze cu el, iar necunoscutul cunoștea cu adevărat mișcările dansului. Adam, căci așa se prezentase într-un final, era străin și călătorea spre Egipt, dar poposisese în țara respectivă pentru ceva timp, ajungând, astfel, la balul respectiv. Nicio femeie nu înceta să-l urmărească cu privirea pe fermecătorul Adam, ce le cucerise pe fiecare, cu aspectul său fizic angelic și cu vorbele sale măgulitoare.

Textul se termină cu disparițiile și aparițiile repetate ale omului cu cizme roșii, considerat de toți locuitorii orașului, diavolul.

Deși a scris foarte puțină proză, activitatea literară a Magdei Isanos bazându-se pe genul epic, exegeții sunt conșiși că dacă viața ar fi fost mai blândă cu scriitoarea, ne-am fi bucurat acum de foarte multe texte aparținând genului epic și dramatic.

BIBLIOGRAFIE:

Corpus de texte

- Isanos, Magda, *Cântarea munților*, Editura Minerva, București, 1988
- Isanos, Magda, *Poezii*, Antologie, postfață și bibliografie de Magda Ursache, Editura Minerva, București, 1974
- Isanos, Magda, *Poezii/ Poésies*, Traducere de Elisabeta Isanos, Editura Libra, București, 1996
- Isanos, Magda, *Scrieri*, Ediție, studiu introductiv, repere cronologice, note și comentarii, referințe bibliografice de Aliona Grati, Editura Știința, Chișinău, 2016
- Isanos, Magda, *Vis vegetal*, Editura Nico, Târgu-Mureș, 2014

Dicționare

- Bădescu, Horia, Magda Isanos, *Dicționarul general al literaturii române*, București, 2012
- Pop, Ion, (coord.), *Dicționar analitic al operelor literare românești, A-M*, ed. definitivă, ED Casa Cărții de știință, Cluj-Napoca, 2007
- Simion, Eugen, (coord.), *Dicționarul general al literaturii române, A-B*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2004
- Zaciu, Mircea, *Dicționarul scriitorilor români*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998
- Zaciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Alexandru, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, Ed. Albatros, București, 2000

Istории literare

- Micu, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române*, vol.II, Editura Iriana, București, 1995
- Piru, Alexandru, *Istoria literaturii române*, Editura Grai și Suflet, București, 1994
- Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, vol.III, Editura Minerva, București, 1987

Studii de interes general

- Antofi, Simona, *General Dictionary of Romanian Literature - Obverse and Reverse Critical Reception*, în Oana Cenac (coord., edit.), *International Conference of Common Vocabulary/Specialized Vocabulary: Manifestations of Creativity of Human*

Language, 6-7 iunie 2014, publicate în volumul MANIFESTARI ALE CREATIVITATII LIMBAJULUI UMAN, 2014, p. 13-19, ISBN:978-606-17-0623-5, Accession Number WOS:000378446400001

Cenac Oana, *Discurs ideologic în „Ateneu” 1965*, Actele conferinței internaționale *Lexic comun / Lexic specializat. Democratizarea cunoașterii” sau migrația lexicului specializat spre lexicul comun*, ediția a X-a, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Facultatea de Litere, Centrul de Cercetare Comunicare interculturală și literatură, 19 – 20 mai 2017, publicată în Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați, Fascicula XXIV *Lexic comun / lexic specializat*, revistă indexată în bazele de date internaționale EBSCO: <https://www.ebscohost.com/titleLists/cms-coverage.pdf>, MLA (Modern Language Association, New York, www.mla.org) – *MLA International Bibliography & Directory of Periodicals*, CEEOL și *Fabula. La recherche en littérature* (www.fabula.org), anul X, nr. 2(18) /2017, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2017, ISSN 1844-9476, p. 31-48.

Cenac Oana, *General aspects of current political terminology*, în *Lexic politic - discurs politic*, 2014, p.124-130, ISBN:978-606-17-0633-4, WOS: 000378358200007.

Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Editura Univers, București, 1978

Eliade, Mircea, *Insula lui Euthanasius*, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1943

Ifrim, Nicoleta, *Education and Interculturality in Approaching Post-totalitarian Identity Discourse: Interactive Views on Re-reading the Romanian Cultural Identity*, *Procedia-Social and Behavioral Journal* (ISSN: 1877-0428) (ISSN: 1877-0509), vol. 93 / 2013, pp.18-22 – DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.09.145 ELSEVIER (WOS:000342763100003, articol vizibil la adresa <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813032485>

Manolescu, Nicolae, *Metamorfozele poeziei*, Editura Timpul București, 1996

Manolescu, Nicolae, *Poezia modernă de la G. Bacovia la Emil Botta*, Editura pentru Literatură, București, 1968

Studii critice de specialitate

Bădescu, Horia, *Magda Isanos.Drumul spre Eleusis*, Editura Albatros, București, 1975

Blandiana, Ana, *Eu scriu, tu scrii, el, ea scrie*, Editura Cartea Românească, București, 1978

Cimpoi, Mihai, *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, Editura Arc, Chișinău, 1996

Constantinescu, Pompiliu, *Magda Isanos. Poezii în „Vremea”, nr. 711,*

București, 1943
Constantinescu, Pompiliu, *Scrieri alese*, Editura pentru Literatură, București, 1957
Felea, Victor, *Dialoguri despre poezie*, Editura Pentru Literatură, București, 1965
Isanos, Elisabeta, *Cosânzenii*, Editura Augusta/ Artpress, Timișoara, 2005
Isanos, Elisabeta, *Magda Isanos. Opere. Pomii cei tineri*, Editura TipoMoldova, Iași, 2013
Meniuc, George, *Viziunea morții în „Basarabia”*, nr. 3-4, Chișinău, 1998
Pircă, Lidia Carmen, *Magda Isanos – Lecturi stilistice*, Editura Universității ”Lucian Blaga”, Sibiu, 2013
Timonu, Dominte, *Scara din umbră și lumină*, Chișinău, 2008